

Op zoek naar ons verleden.

Of het nu gaat om huizen, wegen- en paden, bedrijven, instellingen of personen. Door de eeuwen heen is er heel veel opgeschreven, getekend of (later) gefotografeerd. Veel daarvan is inmiddels terug te vinden in verschillende archieven. Maar daarnaast zijn er ook nog interessante zaken in privébezit.

Mocht u interesse hebben in het verleden, dan help ik u graag op weg.

De belangrijkste tips vooraf:

- 1e Begin bij het bekende (jezelf) en zoek van daaruit verder.
- 2e Leg alles nauwkeurig vast. (Op papier en/of digitaal).
- 3e Neem niet alles 1 op 1 over van internet. (Lang niet alles is juist).
- 4^e Geloof niet elk woord. (Verhalen zijn leuk, maar niet altijd waar en soms sterk gekleurd).

Stamboomonderzoek (genealogie)

Of het nu gaat om je eigen familie of van bijv. een buurtgenoot. Probeer eerst geboortekaartjes, rouwkaarten, trouwboekjes e.d. te vinden. Data en plaatsnamen geven al een houvast. Maak foto's, of scans van alles wat van belang is.

Van iedereen die tussen 1938 en 1994 is overleden is een Persoonskaart aangemaakt. Bij het Centraal Bureau voor Genealogie zijn deze kaarten (tegen betaling) op te vragen. Met behulp van de overlijdensdatum en plaats kan men de kaart veelal wel vinden. Op de kaart staan oa geboorte- en huwelijksdata van het hele gezin, de namen van ouders, de partner(s), de voormalige woonadressen enz. Kortom: 'Het kost een paar centen, maar je krijgt er veel voor terug.'

Met deze gegevens (maar ook met gegevens uit oa trouwboekjes, van grafstenen en op rouwkaarten) kun je aan de slag op internet. Bezoek aan een archief is vooralsnog niet nodig. Want veel archieven zijn tegenwoordig (meestal gratis) te raadplegen. De laatste jaren zijn zelfs al wel de scans van de originele stukken in te zien.

Velen zullen hun digitale zoektocht aanvragen bij 'Tresoar.nl', alwaar men voor genealogisch onderzoek wordt doorverwezen naar 'AlleFriezen.nl'. Ook kan men (voor de rest van Nederland) zoeken in 'GenLias.nl'.

De Burgelijke Stand (BS), bestaande uit Geboorte, Huwelijk en Overlijdensaktes, brengt u snel en eenvoudig (na enige oefening) terug tot voorouders die leefden rond 1811.

Het jaar waarin Napoleon de familienaam (achternaam) voor iedereen verplicht stelde. Het register van naamsaanneming vindt u ook via Tresoar.nl

Vervolgens zoekt u vrolijk verder in de doop- trouw- en begraafregisters (DTB). Op de zelfde manier als in de BS. De enige beperking is de veelal niet aanwezige familienaam. Omdat de kinderen de vrijwel altijd de namen van de grootouders droegen (en bij grote gezinnen van de ooms en de tantes). Sommigen zullen (net als mij) niet verder komen dan 1811, omdat de familie niet ter kerke ging. Anderen komen met gemak tot begin 18^e eeuw of zelfs verder.

Gewapend met de vergaarde gegevens kun je verder zoeken naar bezittingen en nalatenschappen in o.a. de Notariële archieven. Ook hier kan men door de naam en de woonplaats in te vullen de aktes al vinden. De volledige inhoud is vooralsnog alleen nog maar bij Tresoar (voor zover het Friesland betreft) te raadplegen.

Ook op internet (zie onderstaande links) vinden we het Bevolkings Register (BR), waarin per woning de gezinnen en overige inwonende personen (ook inwonend personeel) werden opgeschreven. De hoofdbewoner (veelal de man) altijd als eerste genoemde. Data van vestiging en vertrek van elk persoon en ook de beroepen staan vermeld. Geboortes en overlijdens staan met plaats en datum aangegeven.

Let er wel op, dat uitwonende kinderen er niet op staan en zo ook eerder overleden kinderen of doodgeboren kinderen. Vaak zie je ook kinderen die worden uitgeschreven en later weer worden ingeschreven. Ze zijn dan vaak als knecht of dienstmeid een tijd(je) in dienst geweest.

Uiteraard zijn er ook in diverse kranten gemeentelijke meldingen gedaan en advertenties geplaatst van geboortes, huwelijken en overlijdens. Op Delpher.nl of Dekrantvantoen.nl kan men eenvoudig zoeken door bijvoorbeeld de familienaam in te vullen in combinatie met de woonplaats. Zoeken op familienamen met dubbele betekenis kan lastig zijn. Denk aan namen als 'De Boer' en 'Land'. Men

krijgt dan alsnog een enorm aantal voorgeschoteld. Gelukkig kan men ook de zoekopdracht verfijnen door binnen een bepaalde periode te zoeken of alleen op 'advertenties'.

Bovengenoemde zaken zijn slechts een paar voorbeelden voor met name genealogisch onderzoek.

Uiteraard zijn er ook anderen (soms zelfs in Amerika of Australië) die met de zelfde familie bezig zijn, of al hebben uitgezocht. Door domweg op Google in te tikken 'Genealogie' of 'Stamboom' en daarnaast de 'familienaam' en desnoods een 'plaatsnaam' krijg je soms al prachtige resultaten. (Maar wees beducht op fouten!) Geregeld kom je uit op een genealogie. Door je aan te melden kun je vaak in contact komen met anderen. Pas er voor dat je niet ongewild op betaalsites terecht komt. Er wordt geregeld geschermd met 'gratis', maar uiteindelijk wil de eigenaar/beheerder van de site toch graag aan je verdienen.

Genoemde en overige links of mogelijkheden volgen aan het eind van dit hoofdstuk.

Onderzoek naar huizen, bedrijven, instanties enz.

Dit onderzoek kan zich toespitsen op slechts één woning, maar ook een hele buurt of een heel dorp. Misschien over de bakkerijen die het dorp gekend heeft. Het onderwijs door de jaren heen of de zuivelfabriek. Ook van de wegen, paden en watergangen kan men proberen zaken te achterhalen. Maar ook hier een tip: Neem niet te veel hooi op de vork!. Want als je bijv. van een 19^e -eeuwse woning eeuw alles wilt weten. Heb je al gauw een map vol.

Zomaar een paar voorbeelden van wat er uit te zoeken kan zijn:

1^e Alle bewoners door de jaren heen. Te vinden zoals onder 'Stamboomonderzoek' beschreven.

2^e De beroepen die in het huis werden uitgeoefend. Was er vee? Arbeiders hadden er ook nog wel een handeltje bij. O.a op geboorte- trouw- en overlijdensaktes staat altijd wel een beroep vermeld.

3^e Wie waren de eventuele knechten en dienstmeiden? In de bevolkingsregisters kun je precies zien wie van wanneer tot wanneer in dienst was.

4^e Was het een huurwoning? Wie waren dan de eigenaren door de jaren heen? Verkoop- of verhuuradvertenties op Delpher.nl bieden uitkomst. Verder uiteraard de Notariële Archieven.

5^e Oude (kadastrale) kaarten (bij Tresoar of HISGIS) tonen de plaats waar het huis of bedrijf stond. Hoe wegen en paden veranderden. De oude kranten (o.a. Delpher.nl) geven uitkomst aangaande bijv. het onderhoud, het aanbrengen van verharding, ongelukken die er gebeurden enz.

6^e De kadastrale kaarten van 183.. geven in combinatie met de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels (OAT) een compleet beeld van eigenaren van de percelen en laat zien wat het erf was, de boomgaard, de wei-, hooi- en bouwlanden en noem maar op.

7^e Rond 1800 (in de Franse tijd) werden de belastingen berekend op basis van de speciecuhieren. O.a. de veestapel werd er in opgesomd. (Alleen raadpleegbaar bij Tresoar zelf)

8e Vanaf begin 17e eeuw tot halverwege de 19e eeuw zijn er de 19-jaarlijkse Floeren- en Stemcohieren. Eigenaren en gebruikers worden er stevast in genoemd van de stemdragende zathes (boerderijen) Vanaf 183.. met de kadastrale nummers.

9e De Quositatie-cohieren uit 1749 zijn slechts één keer opgemaakt. Hierin staan alle hoofdbewoners met aantallen inwonende personen (verdeeld in volwassen en kinderen t/m 12 jaar). Het beroep van de hoofdbewoner wordt genoemd en uiteraard de welstand.

10e In de Notariële archieven vinden we naast de verkoop van onroerend oa in testamenten ook complete inventarissen beschreven. Gewoon zoeken op naam en laat je verrassen.

Zo kan ik nog wel even doorgaan, maar eenmaal op zoekend op internet zult u ontdekken dat er nog veel meer te ontdekken valt. Soms stuit je op een passage uit een boekje dat een persoon of een zaak beschrijft. Door de resultaten te vergelijken met andere bronnen krijg je vaak een goed beeld van de situatie.

Een klein voorbeeldje:

De derde kerk van Nijeberkoop

In een artikeltje in een oude krant ('de Hepkema') las ik dat zo'n 100 jaar geleden een gezin werd beboet omdat ze in een oud kerkgebouwtje 'aan de zandweg door Nijeberkoop' waren getrokken dat op hun erf stond. Door in de Alle Friezen en de bevolkingsregisters te zoeken kon ik het gezin achterhalen. Nu was de oude kerk van Nijeberkoop al meer dan een halve eeuw geleden afgebroken. Het kerkje nabij Twijtel was er nog niet. Omdat Egypte niet echt 'door' Nijeberkoop loopt, moest het wel haast de Bovenweg zijn. Verder pluizend ontdekte ik dat het gezin in de omgeving van Frankrijksweg heeft gewoond. Iets te oosten daarvan. Daar stonden volgens een oud-inwoner van Nijeberkoop een aantal huizen aan een pad. Door al die feiten naast elkaar te leggen kwam ik tot de conclusie dat dit kerkje daar omtrent moet hebben gestaan. Het gebouwtje zelf bleek in een ander artikeltje in de krant eigendom van de dominee van Oldeberkoop. Toen die naar elders vertrok probeerde hij het kerkje te verkopen.

Zo zijn er van elk dorp, van elk buurtschap en elk huis zaken te achterhalen. Ook over Makkinga!

Bronnen

Zonder volledig te zijn volgen hier een aantal bronnen (met name van belang voor de regio) die van belang kunnen zijn voor uw onderzoek. Met name op internet zijn er nogal wat wijzigingen en zijn sommige links al weer achterhaald en hebben een andere naam. Gelukkig wordt u vaak nog geruime tijd doorverwezen naar de nieuwe site.

www.tresoar.nl - Het Archief voor Friesland
www.allefriezen.nl - voor veel archieven als BS, DTB (ook vanaf Tresoar wordt hierheen verwezen)
www.genlias.nl - voor genealogisch onderzoek in heel Nederland (en overzeese gebiedsdelen)
www.fryslan1811.nl - gebeurtenissen uit 1811 en de gevolgen daarvan.
www.dekrantvantoen.nl - noordelijke kranten (helaas nog geen Ooststellingwerper)
www.delpher.nl - heel veel landelijke (ook Bataafse en Amerikaanse) historische kranten
www.altijdstrijdvaardig.nl - oa bedelaars, gevangenen, schippers enz.
www.oudnieuwsuithetnoorden.weblog.nl - historische krantenberichten uit het Noorden
www.cbg.nl - Centraal Bureau voor Genealogie (oa voor de aanvraag van Persoonskaarten)
www.stellingwerven.dds.nl - over de historie van de Stellingwerven
www.molendatabase.org - verdwenen molen van Nederland
www.rampjaar.blogspot.com - over het rampjaar 1672
www.hisgis.nl - historisch kaartmateriaal met bijschriften
www.stellingwerf-heemkunde.nl
www.stellingia.nl - site van de Stellingwarver Schrieversronte
www.bekieketmar.nl
www.historiemakkinga.nl - Historische Vereniging Makkinga
www.twijtel.webklik.nl - de geschiedenis van Twijtel
www.renshooyenga.nl/projecten.php - foto's van Makkingaasters
www.genver.nl - site van de Genealogische Vereniging
www.genver.nl/fr/0085.htm - Bevolkingsregister Ooststellingwerf
www.kb.nl - Koninklijke Bibliotheek.
www.friesfotoarchief.nl - met oa foto's van Makkinga
www.graftombe.nl - grafstenen uit heel Nederland (foto's zijn op te vragen)
www.ooststellingwerf.nl - om oa een afspraak voor inzage in het gemeentearchief te maken.

Verder zijn sites waar je je stamboom (of delen daarvan) kunt plaatsen of kunt raadplegen en waar je vragen kunt stellen. Kortom sites om elkaar verder te helpen.

Om zaken vast te leggen kun je een stamboomprogramma via internet aanschaffen. Sommige (probeerders) zijn slechts geschikt voor een beperkt aantal namen en gezinnen. Die zijn dan vaak ook gratis en door te betalen uit te breiden. Enkele gratis stamboomprogramma's werken wel voldoende. De betaalversies werken dan wel goed, maar zijn meestal nogal prijzig.

Ook kun je je gegevens invoeren op grote internationale sites. Ook hier schermt men in eerste instantie met gratis, maar als je er echt plezier aan begint te krijgen en je iets meer wilt, kom je vaak terecht in fikse abonnementskosten. (een paar honderd euro per jaar is er zo mee gemoeid)

In ieder geval is er genoeg te vinden op internet of in de archieven.

Veel plezier met het graven in het verleden.

Ruurd de Vries